

Od Redakcji

Listopad pachnie opadającymi liśćmi, imbirową herbatą z miodem i zniczami płonącymi na niezliczonych cmentarzach. To czas, gdy natura przygotowuje się do zimy, czas wyciszania się i refleksji. Pamiętamy o naszych kolegach, których już nie ma wśród nas, o naszych mistrzach i nauczycielach, o naszych pacjentach, których nie zdołaliśmy uratować. Pamiętamy i często zadajemy sobie pytanie – czy mogliśmy zrobić coś więcej, bardziej być, okazać więcej serdeczności, pomocy, wsparcia?

W tym roku szczególnie myślimy o tysiącach niewinnych ofiar za naszą wschodnią granicą. Opłakując umarłych pomagamy żywym – Polskie Towarzystwo Psychiatryczne cały czas prowadzi zbiórkę pieniędzy (mBank 84 1140 2017 0000 4902 1308 5938; NZOZ Podkarpackie Centrum Zdrowia Psychicznego, 37-700 Przemyśl, Bohaterów Getta 17a, z dopiskiem: dla Ukrainy) na potrzeby ukraińskiej psychiatrii i kupuje najbardziej niezbędne produkty i sprzęty (teraz na przykład artykułem pierwszej potrzeby są generatory prądu dla szpitali). Pamiętamy też o młodych kolegach i koleżankach – podczas ostatniej Szkoły Młodych, która odbyła się w Katowicach, podjęto decyzję, by na kolejną edycję zaprosić grupę lekarzy z Ukrainy.

Pamiętamy dwa ostatnie, ponure, pandemiczne listopady. Myślimy ze smutkiem o tych, których nam zabrała okrutna zaraza oraz z wdzięcznością o tych, którzy pomimo zmęczenia i zniechęcenia, a nieraz i hejtu, trwali na tzw. pierwszej linii walki z COVID-19. W bieżącym numerze Psychiatrii Polskiej znajdziemy bardzo ciekawy tekst o związku chorób zakaźnych z zaburzeniami psychicznymi oraz artykuły poświęcone stresowi związanemu z pandemią. Już od samego początku psychiatry przewidywali, jak kolosalne skutki dla zdrowia psychicznego będzie miała sytuacja zagrożenia i izolacji [1, 2]. Zwracano uwagę na szczególne populacje: osoby z otępieniem [3], z cukrzycą [4] oraz na wyzwania, przed jakimi stanęli pracownicy służby zdrowia [5, 6]. Jak przewidywano, skutki psychologiczne pandemii pozostaną z nami dużo dłużej niż sama pandemia.

W dobie pandemii nie straciły na aktualności badania nad innymi chorobami zakaźnymi, w tym infekcją HIV. A. Zielińska-Wieniawa i wsp. zajmują się zaburzeniami poznawczymi u dzieci i młodzieży z wrodzonym zakażeniem HIV. Warto przy tej okazji przypomnieć sobie inny tekst tego zespołu badawczego, na temat zaburzeń psychicznych, behawioralnych i emocjonalnych w tej grupie młodych pacjentów [7].

Zróżnicowana tematyka bieżącego zeszytu obejmuje również zagadnienia związane z genetycznymi uwarunkowaniami skuteczności litu (tu odsyłamy także do znakomitego tekstu prof. Janusza Rybakowskiego o aktualnym stanie wiedzy na temat tego leku [8]), mechanizmem działania ketaminy, zdrowiem psychicznym 13-15-letniej młodzieży, spektrum autyzmu, alkoreksją, używaniem MDMA oraz głęboką stymulacją mózgu. Każdy Czytelnik znajdzie dla siebie coś ciekawego.

Mamy też nadzieję, że nowa strona internetowa naszego czasopisma będzie ułatwieniem zarówno dla Czytelników, jak i dla Autorów.

Dominika Dudek – redaktor naczelna
Jerzy A. Sobański
Katarzyna Klasa

Piśmiennictwo

1. Heitzman J. *Wpływ pandemii COVID-19 na zdrowie psychiczne*. Psychiatr. Pol. 2020; 54(2):187–198.
2. Babicki M, Mastalerz-Migas A. *Występowanie zaburzeń lękowych wśród Polaków w dobie pandemii COVID-19*. Psychiatr. Pol. 2021; 55(3): 497–509.
3. Łuc M, Szcześniak D, Trypka E, Mazurek J, Rymaszewska J. *Pandemia SARS-CoV-2 a populacja osób z otępieniem. Rekomendacje pod patronatem Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego*. Psychiatr. Pol. 2020; 54(3): 421–436.
4. Cyranka K, Matejko B, Klupa T, Małecki M, Cyganek K, Kieć-Wilk B i wsp. *Cukrzyca typu 1 i COVID-19: poziom lęku, stresu i ogólnego stanu zdrowia psychicznego u pacjentów w porównaniu z grupą kontrolną*. Psychiatr. Pol. 2021; 55(3): 511–523.
5. Pilecki M, Dimter A, Siwek M, Styczeń K, Rodak W, Krupa A i wsp. *Transformacja i zasady działania psychiatrycznego oddziału jednoimiennego w trakcie pandemii COVID-19*. Psychiatr. Pol. 2020; 54(5): 865–875.
6. Ozga D, Krupa S, Mędrzycka-Dąbrowska W, Knap M, Witt P. *List do Redakcji. Wsparcie psychologiczne zapewniane przez krajowe stowarzyszenia pielęgniarские w wypadku pandemii. Doświadczenia polskich pielęgniarek na OIT*. Psychiatr. Pol. 2020; 54(6): 1269–1272.
7. Zielińska-Wieniawska A, Bielecki M, Wolańczyk T, Coupland U, Marczyńska M, Srebnicki T i wsp. *Zaburzenia psychiczne, behawioralne i emocjonalne u dzieci i młodzieży z wrodzonym zakażeniem HIV w Polsce*. Psychiatr. Pol. 2021; 55(6): 1387–1404.
8. Rybakowski J. *Leczenie litem – stan wiedzy na rok 2020*. Psychiatr. Pol. 2020; 54(6): 1047–1066.